

Tekenen van leven

Graffiti.

Een internationale verkenning van het veld en de methodieken om ongewenste uitingen te bestrijden

Manja Abraham

M.m.v. Paul van Soomeren en Tobias Woldendorp

Voorliggend essay is een actualisatie en verkorte nederlandse bewerking van het artikel Local solutions for local problems (2010, Pascoe T., L. Hartley, M. Abraham en P. van Soomeren) dat verscheen binnen de reeks The Urban Design Guidebooks van de ICA; International CPTED (Crime Prevention Trough Environmental Design) Association.

Local solutions for local problems kwam tot stand op basis van casus-onderzoek in Nederland, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Het artikel is een uitgebreide handleiding voor professionals en is te bestellen via de ICA (International CPTED Association). Zie: <http://www.cpted.net/resources.html>

Dit nederlandstalig artikel is geschreven door Manja Abraham, met medewerking van Paul van Soomeren en Tobias Woldendorp (DSP-groep, Nederland).

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Manja Abraham mabraham@dsp-groep.nl of Tobias Woldendorp twoldendorp@dsp-groep.nl van DSP-groep.

Interessante websites:

CPTED Association: www.cpted.net

DSP-groep: www.dsp-groep.nl

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid: www.hetccv.nl

Stichting Veilig Ontwerp en Beheer: www.stichtinvob.nl

1 Introductie

Sinds de mens jaagt heeft hij een onstuitbare drift om te laten zien dat hij bestaat. Of het nou gaat om het markeren van zijn jachtgebied of om te tonen hoe trots hij is twee buffels te hebben gedood, de jagende mens heeft altijd een boodschap achter willen laten. Tegenwoordig kopen wij ons vlees bij slager of supermarkt, maar die drang om te laten zien waar we wonen of waar we voor staan is gebleven. Dat oerinstinct, graffiti, heeft vele kwaliteiten. Een creatieve, dynamische, soms radicaliserende. En vaak, maar zeker niet altijd, ook een ontsierende kwaliteit.

Grot-tekening in Frankrijk - Graffitireclame in Nederland – broken window in Nederland

Graffiti - het aanbrengen van een boodschap in semipublieke en publieke ruimtes - is geen nieuw fenomeen. Rotstekeningen met jachtvoorstellingen kennen we al uit oude beschavingen. De Vesuvius conserveerde voor eeuwig de graffiti op de muren van Pompeii. En tegenwoordig komen we overal om ons heen in de westerse wereld graffiti tegen. Op publieksvoorzieningen, treinen, bushokjes, kale muren; iedereen kent voorbeelden van graffiti. Ook in reclamecampagnes wordt graffiti ingezet, om met een populaire stedelijke toonzetting een jong publiek te bereiken.

Graffiti is een maatschappelijk probleem. Het ontsiert de omgeving en werkt verloedering en volgens bepaalde theorieën ook criminaliteit in de hand (*Broken Windows theorie*). Daarbij komt dat mensen zich in een omgeving met veel graffiti doorgaans minder op hun gemak voelen.

Graffiti is verboden en strafbaar. In de Nederlandse wet- en regelgeving valt graffiti onder de noemer vandalisme (vernieling/baldadigheid). In de meeste gemeentelijke APV's wordt graffiti als een overtreding bestempeld.

Nationale en lokale overheden en andere betrokkenen zetten dan ook in op de bestrijding van graffiti. In Nederland noemt het ministerie van BZK in het actieplan Overlast en Verloedering diverse maatregelen om graffiti aan te pakken. Zoals een registratiesysteem om daders mee op te sporen en de schade op hen te kunnen verhalen, en een berekeningssystematiek om die schade vast te stellen. Gemeenten experimenteren al jaren met hun graffiti beleid, denk bijvoorbeeld aan gedoogplekken en de binnen 48/24-uur schoon-acties. Daarnaast zetten semi-publieke organisaties als woningbouwcorporaties en openbaarvervoerbedrijven, maar ook winkeliersverenigingen en beheerders van bedrijventerreinen zich in voor de aanpak van graffiti, al dan niet in samenwerking met de overheid.

Maar ondanks decennia interventies en proefprojecten is graffiti niet verdwenen uit de samenleving. Graffiti blijkt geen eenduidig probleem en een oplossing blijkt dan ook moeilijk te zijn.

Om het fenomeen graffiti beter te begrijpen en een effectieve bestrijding te kunnen opzetten moet een antwoord worden gevonden op de volgende vragen:

- *Welke vormen van graffiti bestaan er?*
- *Welke vormen van graffiti zijn problematisch?*
- *Hoe kunnen deze problemen worden aangepakt?*

Dit essay¹ biedt een actuele eerste verkenning van de verschillende vormen van graffiti in Nederland, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten (hoofdstuk 2), en de verschillende graffiti-aanpakken in dezelfde landen (hoofdstuk 3). Tot slot beoogt deze verkenning de professional een aantal handvatten aan te reiken bij de aanpak van de bestrijding van het illegaal aanbrengen van graffiti (hoofdstuk 4).

Noot 1 Dit Nederlandstalige essay is gebaseerd op het document: Graffiti. Local solutions for local problems (Pascoe T, L. Hartley, M. Abraham en P. van Soomeren, 2010).

2 Vormen van graffiti

Graffiti kent vele verschijningsvormen. Elke verschijningsvorm heeft een verschillend achterliggend motief en correspondeert met andere sociale- en omgevingskenmerken. De volgende vormen van graffiti zien we in Nederland, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Drie vormen komen veel voor.

- **Tags**, dit zijn krabbels van iemands naam, zijn pseudoniem of een persoonlijk symbool.
- **Straatkunst**, ook wel pieces genoemd. Deze graffiti's bedekken meestal hele muren of gevels met ingewikkelde beeldspraak of kunstzinnig geschreven woorden.
- **Politieke slogans**, waarmee een politiek standpunt wordt verwoord, of opgeroepen wordt tot bepaalde actie.

Daarnaast zijn er minder voorkomende vormen van graffiti als **stencilling** (werken met sjablonen) en **stickering** (het plakken van stickers).

Ten slotte zijn er de nieuwste vormen van graffiti: **projection graffiti** en **reverse graffiti**. Projection graffiti is het projecteren van virtuele graffiti op gebouwen, met behulp van (computergestuurde) beamers. Reverse graffiti is het met een sjabloon, water en hogedrukspuit schoonmaken van een vuile ondergrond opdat er een afbeelding achterblijft. Beide vormen zijn schoon: er wordt geen verf of ander verontreinigend materiaal achtergelaten, en ze zijn niet strafbaar. Daarom ook zijn ze, ondanks hun naam, strikt genomen geen graffiti.

Canvas, inhoud, toeschouwer, motief

Om graffiti en de bijbehorende processen te analyseren is het zinvol elk van bovenstaande vormen op de volgende punten te screenen:

- **Canvas** – Wat is het oppervlak, de plek en de locatie daarvan waarop de graffiti is aangebracht? Het canvas kan eigendom zijn van de gemeente, semipubliek of privaat (bedrijven of woonhuizen).
- **Inhoud** – Gaat het om een tag (signature/label) of om een muurschildering? Is het een boodschap of een symbool met betekenis (van betekenis voor een lokale minderheidsgroep, of een slogan die een bepaalde sociale of politieke opvatting afficheert, of juist aanvecht)?
- **Toeschouwers** – Voor wie is de graffiti geschreven? Slechts voor het eigen belang en plezier van de graffitispuiters? Voor andere graffitispuiters? Voor een bepaalde sociale, etnische of politieke groep? Voor voetbalsupporters of bezoekers van houseparties? Of voor het publiek in het algemeen?
- **Motief** – Graffiti kan bedoeld zijn om een bepaald territorium af te bakenen, als expressie van persoonlijke culturele vrijheid, een uitleving van artistiek talent, of het kan gewoon een rebelse of vandalistische handeling zijn.

2.1 Tags

Tags kunnen eenvoudig worden gespoten en tagging is daarmee de meest voorkomende vorm van graffiti. Taggers willen zo vaak mogelijk hun tag ergens plaatsen, vaak gedreven door competitie en hang naar exclusiviteit. Hoeveel tags kun je spuiten? Hoe obscuur of begrijpelijk zijn de tags? Lukt het om de

tags te plaatsen op steeds moeilijker te bereiken exclusieve plekken, om andere taggers te imponeren? Denk hierbij aan bruggen, viaducten, op schijnbaar onbereikbare plekken op hoge gebouwen en grote reclameborden.

Het plaatsen van tags is ook een strategie van gangs, die op deze manier hun territorium afbakenen en daarmee een waarschuwing geven aan andere gangs om die grenzen van het territorium niet te overschrijden.

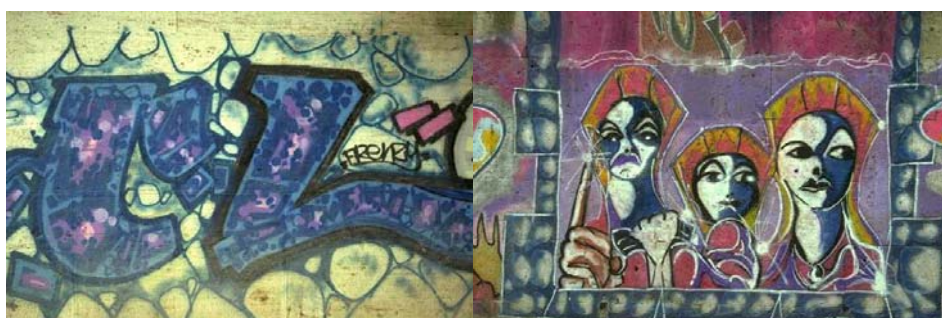
<i>Tags</i>	Kenmerken
Canvas	Locaties die een groot bereik hebben, moeilijk bereikbare plekken zoals bruggen, hoge gebouwen, spoorwegen en treinen.
Inhoud	Grof gekrabbeld of ingewikkeld vormgegeven, schijnbaar onbegrijpelijke namen of pseudoniemen, territoriale afbakening zoals namen van gangs of postcodes.
Toeschouwers	De taggers zelf, andere taggers, gangs en sociale groepen.
Motief	Beroemdheid/beruchtheid of prestige, eer, vijandigheid, uitdaging, risico en verveling, ter markering van grenzen.

2.2 Straatkunst

Straatkunstenaars kiezen het liefst plekken die wat afgesloten zijn. Ze zoeken plekken die vaker moeilijk toegankelijk zijn en waar niet veel activiteit plaatsvindt zodat ze de tijd hebben om hun complexe en gedetailleerde muurschilderingen ongestoord te kunnen aanbrengen. De plaatsen waar zij de voorkeur aan geven, zijn vooral op straatniveau gelegen. Een muur in het park of de zijgevel van een gebouw. Muurschilderingen worden vaak gevonden langs het spoor, onder bruggen of op gebouwen grenzend aan het spoor. De straatkunstenaars zoeken erkenning voor hun artistieke vaardigheden dus zullen ze plekken opzoeken waar anderen hun werk kunnen bewonderen. Ze onderscheiden zich bewust van taggers omdat ze menen met hun kunstwerken een esthetische waarde aan de omgeving toe te voegen.

Straatkunst	Kenmerken
Canvas	Grote oppervlaktes zoals een muur of een gebouw op (half) geïsoleerde plaatsen zodat de straatkunstenaars niet gestoord worden tijdens hun werk. Sommige kiezen juist voor duidelijk verlaten, vaak vervallen gebouwen om deze attractiever te maken.
Inhoud	Ingewikkelde en levensechte afbeeldingen of gezichten of scènes. Zeer ambitieuze schilderijen van een duidelijk artistiek gehalte.
Toeschouwers	Andere graffiti kunstenaars, algemeen publiek.
Motief	Artistiek prestige, 'fame', erkenning en eer.

2.3 Politieke slogans

Politieke slogans worden vaak gevonden langs grote toegangswegen, vooral in sociaaleconomisch zwakkere gebieden en probleemwijken. De makers van de graffiti zoeken maximale aandacht voor hun boodschap. Voor de grote mate van gewenste zichtbaarheid maken ze gebruik van hoge en grote oppervlakten. De boodschap is vaak emotioneel en direct. Het is niet gebruikelijk dat deze vorm van graffiti door straatkunstenaars wordt uitgeoefend. Het komt vaker voor dat een actiegroep of persoon voor deze vorm van graffiti kiest omdat het direct is en er weinig beperkingen zijn om een mening te laten horen. Het heeft doorgaans geen artistieke of egoïstische bedoeling, het dient een 'hoger' doel.

Politieke slogans	Kenmerken
Canvas	Locaties met een groot bereik, gebieden met veel sociale uitsluiting, economische deprivatie en etnische minderheden.
Inhoud	Duidelijke boodschappen, heftige emotie, vijandig, eisend.
Toeschouwers	Medestanders en sympathisanten, samenleving in het algemeen, specifieke groepen, overheden en instanties.
Motief	Publiek protest, opstandigheid, sociaal commentaar, vijandigheid, boosheid, verveling.

2.4 Stencilling en stickering

Stencilling en stickering blijken een nieuwe trend in Europa te zijn. Ook in Nederland komen deze vormen steeds vaker voor.

Stencilling en stickering	Kenmerken
Canvas	Grote oppervlakten, een muur of gebouw op half geïsoleerde locaties zodat de makers niet ontdekt of gestoord worden. Schetsen en het plakken van stickers is heel opportunistisch en men gaat at random aan het werk.
Inhoud	Ingewikkelde en levensechte afbeeldingen van gezichten of scènes. Schilderingen van een duidelijk artistiek gehalte. Stickering biedt de mogelijkheid om de gestickerde boodschap overal te plakken. Sleutelwoorden: politiek statement, ondermijnend, agressief of obscur..
Toeschouwers	Andere graffiti kunstenaars, algemeen publiek.
Motief	Spelen, artistieke uitdrukking, roem, spanning en impuls (rite of passage).

2.5 Nieuwe ontwikkelingen: Projection graffiti en reverse graffiti

Projection graffiti en reverse graffiti zijn 'schone' vormen van graffiti. Beaming gebeurt tot nu toe met name veel in de Verenigde Staten. Ook in Nederland wordt met deze vorm geëxperimenteerd. Reverse graffiti wordt vooralsnog vooral aangetroffen op wegdek of straat, met maatschappelijke of commerciële boodschappen. De maker is meestal een stichting, organisatie of bedrijf.

Projection en reverse graffiti	Kenmerken
Canvas	Projection graffiti wordt gezien op grote oppervlakten, een muur of gebouw. Reverse graffiti wordt vooral op straat, het wegdek geplaatst.
Inhoud	Projection graffiti: zeer divers met een artistiek gehalte. Reverse graffiti: campagneboodschap, naamsbekendheid.
Toeschouwers	Algemeen publiek.
Motief	Projection graffiti: artistieke uitdrukking, humor, sociaal commentaar. Reverse: sociaal commentaar, wervend, commercieel.

Reverse graffiti - Projection graffiti in Barcelona door Graffiti Research Lab

3 Lokale reacties op lokale problemen

Lokale overheden voeren op zeer uiteenlopende wijze beleid op graffiti. De aanpakken, maatregelen, interventies, instrumenten, etc. die we hier kortweg aanpakken noemen, zijn onder te verdelen in preventieve en repressieve. De volgende voorbeelden van aanpakken treffen we aan in Nederland, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.²

3.1 Preventieve aanpakken

Preventieve aanpakken zijn gericht op het verkleinen van de kans dat ongewenste graffiti wordt aangebracht. De aanpakken zijn grofweg onder te verdelen in voorlichting en gedragsinterventies, buurtpreventie, gelegenheidsbeperking en gedogen.

Voorlichting en gedragsinterventies

Voorlichting

Een interventie die succesvol is gebleken in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten is het veranderen van de houding van jongeren ten aanzien van antisociaal gedrag door middel van voorlichtingprogramma's op scholen. Deelnemende scholen worden bezocht door een politiefunctionaris, die advies komt geven over onveiligheidsbeleving.

In Nederland worden sommige scholen bezocht door 'legale' graffiti kunstenaars die graffiti op gelegaliseerde plekken promoten, de effectiviteit hiervan is nog onbekend.

Voorlichtingsprogramma's kunnen ook gericht zijn op de ouders van jongeren. De ouders worden benaderd via school of via de buurt. Over de effectiviteit van dergelijk aanpakken is nog weinig bekend

Noot 2 De lijst is niet uitputtend maar illustratief om de diversiteit van de verschillende aanpakken te benadrukken.

Publiekscampagne

Een heldere campagne over de negatieve gevolgen van graffiti op de omgeving draagt eraan bij dat jongeren zich bewust worden van dit probleem. Daarnaast worden burgers aangemoedigd om van graffiti als vorm van vandalisme vaker aangifte te doen.

Aandacht voor graffitivandalisme in de media, op televisie of in de publiciteit, moedigt jongeren echter onbedoeld ook aan om door te gaan met graffiti spuiten. Zij krijgen daardoor namelijk een duidelijker geprofileerd podium om hun kunsten te vertonen.

Harde kern aanpak

Interventies die zich richten op het aanpakken van harde kern daders blijken op korte termijn beter te werken dan het aanleren van goed gedrag bij alle kinderen en jongeren, dat laatste heeft meer effect op het middellange tot lange termijn. Dit werkt echter niet overal: in Barcelona bijvoorbeeld lijkt de aanpak van de harde kern minder effectief dan doelgerichte 'normale' handhaving.

Buurtpreventie

Samenwerking

Samenwerken met lokale jongerengroepen en organisaties kan effectief zijn bij de aanpak van graffitivandalisme op de lange termijn. Samenwerking met jongeren kan positief zijn om:

- Veranderingen aan te brengen in de houding van jongeren omtrent graffiti.
- Op deze manier samen met de jongeren effectieve strategieën te bedenken om graffiti tegen te gaan.

Deze samenwerking kan een gevoel van saamhorigheid en trots op eigen buurt bevorderen onder kinderen en jongeren, wat weer voordelen kan hebben in het tegengaan van graffiti en algemener, antisociaal gedrag.

Gemeenschap verantwoordelijk voor graffiti

De gemeenschap neemt zelf verantwoordelijkheid voor een bepaalde plek en haalt ook zelf de graffiti weg als dat nodig is. De gemeente verzorgt de training en verschaft de materialen om dit te kunnen doen, maar de lokale mensen gaan zelf aan de slag. Er is nog geen onderzoek naar de effectiviteit van deze aanpak.

Gelegenheidsbeperking

Inrichting van de openbare ruimte

Goed ontworpen openbare plekken kunnen tot een flinke verlaging van de criminaliteit en antisociaal gedrag leiden. Een goed ontworpen, goed ingerichte en goed en eenvoudig te beheren openbare ruimte kan veel graffiti voorkomen. Deze aanpak bekend als CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design) en Veilig Ontwerp en Beheer wordt in veel landen toegepast. De naleving van IBOC³ oplossingsrichtingen blijkt effectief.

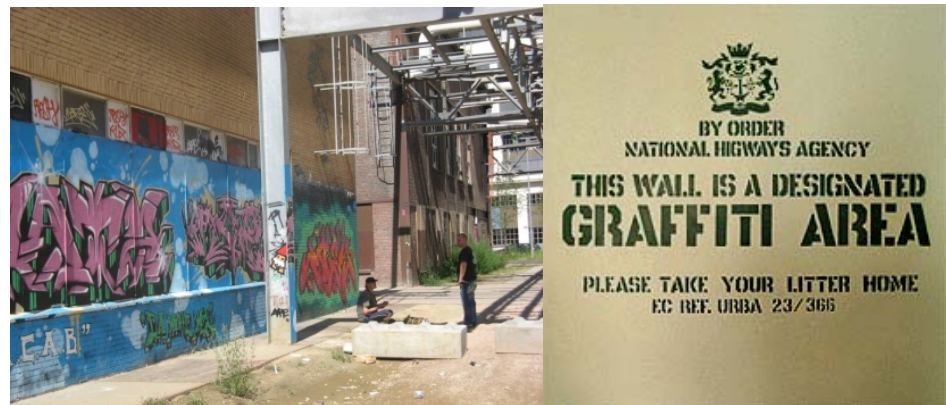
Noot 3 IBOC staat voor inrichting, beheer, organisatie en communicatie. Met een cocktail aan maatregelen kunnen beleidsmedewerkers aan de slag.

Een toepassing hiervan is het tegengaan van graffiti door middel van *green walls*: door de begroeiing van klimplanten blijkt een muur minder attractief voor graffiti.

Gedogen

Legale graffiti plekken

Voorbeelden zijn legale graffiti muren en projecten waarin jongeren graffiti leren spuiten (!) en mogen aanbrengen binnen een bepaald gebied. Er is echter nog weinig onderzoek over de effectiviteit hiervan buiten gestructureerde omgevingen als een school. In sommige gevallen kan een legale muur zelfs tot toename van graffiti elders leiden, zo blijkt uit voorbeelden uit het Verenigd Koninkrijk.

Legale graffiti in Eindhoven, het voormalig Phillipsterrein – signpost Graffiti Area

Gedoogde straatkunst

New York overweegt een aanpak van het gedogen van openbare kunst. De graffiti wordt dan ingezet bij projecten waarbinnen het de functie krijgt van iets dat gemaakt is samen met of door de gemeenschap, wat de sociale cohesie kan versterken. Bovendien is het een manier om de buurt attractiever te maken. Op andere locaties echter lijkt dit weer niet zo te werken. In Londen zorgde het gedogen van muurschilderingen op een viaduct bijvoorbeeld voor een toename van graffiti in de rest van de betreffende stadswijk.

Inzet van straatkunstenaars

Nog een stap verder dan het gedogen van straatkunst is het bewust inzetten van de talenten van kunstenaars, door hen mooie muurschilderingen te laten maken die de omgeving attractiever maken. Ook dit kan samen met of door de gemeenschap worden opgezet en kan dus eveneens de sociale cohesie ten goede komen (community art). Er is nog geen onderzoek naar de effectiviteit van deze aanpak.

3.2 Repressieve reactie op graffiti

De repressieve graffiti maatregelen zijn onder te verdelen in de verwijdering van graffiti, de opsporing van daders en de vervolging van daders.

Verwijdering van graffiti

Binnen 48 uur verwijderen van graffiti

Een mogelijk effectieve aanpak is het binnen 48 uur weghalen van graffiti. Bij racistische en denigrerende graffiti wordt deze termijn verkort tot 24 uur na ontdekken. De graffiti verliest hiermee zijn signaalfunctie voor de dader en de omgeving ondervindt geen verdere hinder. Door het snel verwijderen van graffiti wordt ook de kans dat de dader respect krijgt van gelijkgestemden kleiner.

Bescherming van objecten

Bescherming van objecten kan worden bereikt door het moeilijker te maken om graffiti op oppervlakken te spuiten. Zo worden in Nederland bijvoorbeeld monumentale panden geïmpregneerd opdat graffiti eenvoudiger kan worden verwijderd.

Opsporing van daders

Databases en registratiesystemen

Essentiële elementen ten behoeve van opsporing zijn kennis van en informatie over graffiti-daders. Veel handhavingsteams onderhouden graffiti databases om hun informatie te verwerken.

De informatie is afkomstig van:

- teams die graffiti aanpakken (politie, toezichhouders etc.)
- burgers (bijvoorbeeld via graffiti meldnummers, aangiftes, en gemeentelijke websites waarop foto's kunnen worden geplaatst)
- onderzoek op het internet (daders plaatsen hun werk op websites en sociale netwerkforums om ervaringen uit te wisselen en bekendheid te krijgen)
- leiding van scholen (via contact met politie).

De database kan gebruikt worden:

- om hoogrisico daders en recidivisten te identificeren
- om hotspots te lokaliseren en te duiden
- als basis voor opsporing en recherche onderzoek
- als basis voor vervolging.

Handschriftenboek

Een specifiek voorbeeld van een graffiti-database is een boek of bestand waarin alle handschriften zijn vastgelegd. De daders zijn bekenden van de politie. Wanneer een handschrift wordt gesignaleerd krijgen de daders een rekening thuisgestuurd. In Utrecht wordt gebruik gemaakt van een dergelijk handboek.

Gespecialiseerde teams

In sommige steden heeft de politie gespecialiseerde teams om graffiti daders aan te pakken, in Los Angeles is dit bijvoorbeeld het geval. Gespecialiseerde teams blijken echter niet altijd even effectief omdat de samenwerking tussen de teams niet optimaal is.

Vervolging

Vervolging vindt plaats binnen het bestuurs- en strafrechtelijke kader. Sancties en maatregelen voor graffitidaders kunnen het volgende inhouden:

- herstellen van de schade voor de slachtoffers
- het schrijven van een brief waarin excuses worden aangeboden en uitleg wordt gegeven aan het slachtoffer
- meedoen in een relevant programma, bijvoorbeeld om de gevolgen van de daad duidelijk aan de daders kenbaar te maken
- het verrichten van buurtwerk als taakstraf
- boete opgelegd door de rechtbank
- voor plegers van ernstige vergrijpen en recidivisten een gevangenisstraf
- ASBO (Anti-Social Behaviour Order), antisociale gedragsmaatregel
- HALT afdoening.

Herstelrecht

Herstelrecht of *Restorative Justice* heeft als doel de relatie tussen dader en slachtoffer te herstellen. Herstelrecht kan in bepaalde gevallen worden ingezet naast of in plaats van strafrecht.

Een vorm van herstelrecht die succesvol wordt toegepast in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, is een bijeenkomst waar de verschillende belanghebbende partijen samenkomen en praten over de effecten van graffiti en hoe deze het meest effectief kunnen worden voorkomen en aangepakt.

Enkele voordelen van herstelrecht zijn:

- Het slachtoffer krijgt een stem in het rechtssysteem.
- Het slachtoffer krijgt de gelegenheid een uitleg te krijgen en een meer zinvolle schadevergoeding van de dader te ontvangen.
- De dader krijgt gelegenheid om verantwoordelijkheid te nemen voor zijn daden en wordt hiermee gewezen op zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- De gemeenschap krijgt meer vertrouwen in het rechtssysteem wanneer daders er openlijk voor uitkomen dat ze het verkeerd deden.

4 Opmaat voor een lokaal graffiti-beleid

In deze internationale verkenning komen een veelheid aan verschijningsvormen van graffiti, en verschillende (elkaar niet uitsluitende) aanpakken aan de orde. Deze informatie kan worden ingezet bij de ontwikkeling van een lokaal graffiti-beleid.

4.1 Beleidscyclus

Een effectieve aanpak van ongewenste graffiti vraagt om een lokale oplossing waarbij alle stappen van de beleidscyclus worden doorlopen:

Probleemanalyse

Een effectief graffiti-beleid begint met een analyse van het probleem. Op basis van de probleemanalyse dienen meetbare doelen te worden gesteld.

De meest basale analyse moet de volgende vragen proberen te beantwoorden:

- Waar komt graffiti voor?
- Wanneer komt graffiti voor?
- Hoe frequent komt graffiti voor?
- Welke type graffiti is het?
- Wat is acceptabel?
- Wie is het slachtoffer van de graffiti en welk effect heeft die graffiti op het slachtoffer?
- Wie zijn de daders? En wat is hun motivatie?

Kiezen van maatregelen

Wanneer het probleem is geanalyseerd, moet bekeken worden welke maatregelen of beleidsinstrumenten moeten en kunnen worden ingezet om de gestelde doelen te bereiken.

Om de ongewenste graffiti aan te pakken, is het noodzakelijk onderscheid te maken tussen de verschillende vormen van graffiti. Hierdoor kan een inschatting worden gemaakt van het te verwachten gedrag van de daders. Vooral het onderscheid tussen straatkunst en de overige vormen van (illegale) graffiti is daarbij van belang.

Implementatie, verdelen van taken

De gekozen maatregelen worden geïmplementeerd en het project wordt gemanaged. Vanzelfsprekend worden de verschillende taken en verantwoordelijkheden die hiervoor nodig zijn verdeeld onder de verschillende stakeholders.

Monitoren en evalueren

Natuurlijk is het laatste element van elke beleidscyclus monitoren en evalueren. Op basis van de uitkomsten worden de maatregelen of de doelen bijgestuurd. Zonder monitoren is geen inzicht in verbetering denkbaar. En zonder evaluatie weet niemand of de maatregel nu effect heeft of niet.

4.2 Aanbevelingen voor de nabije toekomst

- Na verwijdering van een graffiti, tag, straatkunstwerk of slogan gaat het bestaan ervan op internet door via foto's en filmpjes. Zo zijn op het web legio filmpjes te vinden met scènes waarin een piece wordt gezet, en het commentaar dat daarbij wordt gegeven getuigt van een druk sociaal verkeer binnen de scene. Ook op sociale netwerkfora worden foto's geplaatst, tips en commentaar gegeven en wordt aanzien gegenereerd. Het feit dat niet alle graffiti-sputters worden beïnvloed door het weghalen van hun werk geeft een nieuwe dimensie aan de repressie van graffiti.
- Vanuit dit perspectief dient meer onderzoek gedaan te worden naar de rol van internet bij het voortbestaan van graffiti.
- Voorts zou meer onderzoek moeten worden gedaan naar de effectiviteit van preventieve graffiti-aanpakken. Weinig aanpakken blijken te zijn geëvalueerd.
- Een nationaal operationeel model zou moeten worden nagestreefd. Daarbij dient echter in het oog gehouden te worden dat zelfs lokale preventie- en managementmodellen stranden door slecht functionerende lokale samenwerkingverbanden. In veel gevallen blijkt –helaas- keer op keer dat een multidisciplinaire aanpak geen garantie oplevert voor een effectieve aanpak.
- Ten slotte zou - in de lijn van 'schone graffiti' - ook vaker kunnen worden gedacht aan duurzame graffiti-bestrijding, zoals het voorkomen van graffiti door gelegenhedsbeperkende beplanting.